

**Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen
esityksen johdosta laeiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun
lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 13 päivältä marraskuuta 1990 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 252.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vt. hallitusneuvos Matti Rajakylä opetusministeriöstä, osastopäällikkö Pertti Mentula ammattikasvatushallituksesta, osastopäällikkö Pekka Nieminen Vaasan lääninhallituksesta, osastopäällikkö Pekka Silventoinen Uudenmaan lääninhallituksesta, ammattikouluasiain sihteerit Antti Virtanen Suomen Kunnallisliitosta, osastopäällikkö Margareta Nygård Finlands svenska kommunförbundet, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteerit Jari-Pekka Jyrkänne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, apulaisjohtaja Kari Purhonen teollisuuden koulutusvaliokunnasta, johtaja Rauno Järnala Suomen ammatillisten oppilaitosten liitosta, palkkaussihteerit Jukka Kauppala Opettajien Ammattijärjestö OAJ:sta, hallituksen jäsen, talouspäällikkö Vesa Mäki-Ikola Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköt ry:stä, johtava rehtori Pentti Rauhala Järvenpään ammattioppilaitoksesta, puheenjohtaja Helena Mölder ja varapuheenjohtaja Pirkko Taipale Ammattioppilaitosten kuraattorit ry:stä, puheenjohtaja Seija Kirvesniemi Suomen Ammattiin Opiskelien Keskusliitto SAKKI ry:stä ja pääsihteerit Samu Seitsalo Suomen Kauppaopiskelijain Liitosta.

Hallituksen esitys

Esitys sisältää ehdotukset ammatillisista oppilaitoksista annetun lain, lukiolain 59 §:n, ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 2 §:n ja ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta sekä keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annetun lain kumoamisesta.

Oppilaitoslakiin tehtävillä muutoksilla pyritään alentamaan päätöksentekotasoa ja poistamaan tarpeettomia lupamenettelyjä. Oppilaitoksen perustaminen ja lakkauttaminen säilytetäisiin edelleen valtioneuvostolla, mutta oppilaitoksen toiminnan muuttaminen siirrettäisiin valtioneuvostolta opetusministeriölle. Kunnallisten oppilaitosten hallinto järjestettäisiin pääosin kunnallislain säännösten mukaan, mikä selkiyttää kunnallisten oppilaitosten organisaatorista asemaa.

Muutoksenhaku valtion ja yksityisen oppilaitoksen johtokunnan päätöksestä ohjattaisiin ammattikasvatushallituksen asemesta asianomaiselle lääninoikeudelle. Haettaessa muutosta kunnallisen oppilaitoksen johtokunnan päätökseen olisi kunnallisvalitus edelleen pääsääntönä. Opiskelijan oikeusturvaa koskeissa asioissa muutoksenhaku ohjattaisiin ylläpitäjätahosta riippumatta lääninhallitukseen.

Keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanon saatettu loppuun. Tämän vuoksi keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annettu laki ehdotetaan tässä yhteydessä kumottavaksi ja eräät siinä säädetyt, edelleen ajankohtaiset asiat lisättäviksi ammatillisista oppilaitoksista annettuun lakiin ja lukiolakiin.

Ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta ja ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annettuun lakiin tehtäisiin eräitä oppilaitoslaista aiheutuvia tarkistuksia.

Lait on tarkoitettu saattaa voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puol-

taa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta pitää ammatillisen koulutuksen sääntelynpurulle asetettuja tavoitteita oikeina. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että hallinnon keventämistä jatketaan ja päätöksentekotasoa vähennetään. Tähän liittyen valiokunta toteaa, että ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 5 §:n lupamenettely on edelleenkin moniportainen ja osittain epätarkoituksenmukainen. Valiokunta edellyttää, että pikaisesti valmistellaan tarvittavat esitykset päätöksentekotasojen vähentämiseksi ja koulutuksen järjestämisen joustavuuden lisäämiseksi. Pyrkimyksenä tulee olla siirtää päätöksentekoa kunta- ja oppilaitostasolle nykyistä enemmän. Valiokunta korostaa sitä, että 5 §:n sisältämät säännökset ovat keskeisiä oppilaitosten toiminnan ja kehittämisen kannalta.

Ammatillisen koulutuksen oppilasvalinnan osalta valiokunta katsoo, että kaksivaiheinen oppilasvalinta tulee poistaa ja pikaisesti siirtyä kapea-alaisesta linjarakenteesta valinnaispohjaiseen ammatilliseen eriytymiseen. Hallituksen esityksen mukaan opetusministeriö päättäisi oppilasvalinnan perusteista. Valiokunta katsoo, ettei opetusministeriön päätöksillä tule rajata oppilasvalintaa liian tiukasti, vaan määräyksillä tulee pyrkiä siihen, että koulut voivat oppilasvalinnassaan noudattaa joustavaa menettelyä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 12 §, joka sisältää säännöksen talouspäällikön virasta ja tehtävistä. Hyväksyessään hallituksen ehdotuksen virkanimikkeiden vähentämiseksi lainsäädännössä valiokunta kuitenkin pitää tärkeänä, että ammatillisissa oppilaitoksissa voi olla taloudenhoitoon kuuluvia valmistelu-, kehittämis- ja toimeenpanotehtäviä varten talouspäällikön tai muun vastaavan viran

ja toimen haltijoita. Valiokunnan mielestä suurissa oppilaitosyksiköissä tulisi olla myös apulaisrehtorin virka.

Valiokunta toteaa, että psyykkinen ja sosiaalinen opiskelijahuolto on tärkeää myös keskiasteen oppilaitoksissa. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että ammatillisissa oppilaitoksissa olisi oppilashuoltoa varten kuraattorin tai muita oppilashuollon virkoja tai toimia.

Valiokunta toteaa, että monissa ammatillisissa oppilaitoksissa on perinteisesti ollut monipuolista kerho- ja muuta vapaa-ajantoimintaa. Kerhotoiminta tukee oppilaitoksen opetustyötä ja kehittää opiskelijoiden persoonallisuutta. Se myös auttaa ammatillisia oppilaitoksia jatkamaan peruskoulun ja lukion kasvatustehtävää ja antaa lisäksi yhteiskunnan ja työelämän vaatimia valmiuksia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa kerhotoimintaa koskevan säännöksen sisällyttämistä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain opetussuunnitelmia koskevaan 20 §:ään.

Hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantuloajankohdaksi on ehdotettu 1.1.1991. Ottaen huomioon hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn ajankohdan valiokunta ehdottaa lakiehdotusten voimaantulosäännösten päivää ja kuukautta koskevien kohtien jättämistä auki. Valiokunta kuitenkin pitää tärkeänä, että lakiehdotukset viivytyksettä niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen saatettaisiin voimaan.

Johtolauseeseen valiokunta ehdottaa myös teknisiä korjauksia.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

ammattillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 4 §:n 3 momentti, 12 ja 26 § ja 40 §:n 6 momentti,
muutetaan 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 ja 2 momentti, 6—8 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti, 15 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 ja 2 momentti, 24 §:n 3 momentti, 7 luvun otsikko, 30 ja 31 §, 32 §:n 2 momentti, 38 § ja 40 §:n 1, 2 ja 7 momentti sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä heinäkuuta 1989 (*poist.*) ja 31 päivänä elokuuta 1990 *annetuilla laeilla* (673/89 ja 764/90), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 20 §:ään *uusi* 3 momentti ja 40 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3—6 sekä muutettu 7 momentti siirtyvät 4—8 momentiksi, seuraavasti:

1, 2, 5—10, 15 ja 18 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

20 § (*uusi*)

Opetussuunnitelmat

— — — — —
Ammatillista peruskoulutusta antavassa oppilaitoksessa voi olla kerhotoimintaa.

22 ja 24 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

**Ammatillisen koulutuksen mitoittaminen ja
 kelpoisuus korkeakouluopintoihin**

30 ja 31 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

32 ja 38 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

40 §

Muutoksenhaku

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)
 Asetuksella säädetyissä opiskelijaa koskevis-
 sa asioissa *muutosta* haetaan 1 ja 2 momentista
 poiketen *valittamalla lääninhallitukseen 14 päi-*
vän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista nou-
dattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hal-
lintoasioissa annetussa laissa säädetään.

— — — — —
 (8 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä
 (*poist.*)kuuta 1991.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki

lukiolain 59 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 59 § seuraavasti:

59 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä
 (*poist.*)kuuta 1991.

3.

Laki**ammattillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (494/83) 2 §:n 2 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (624/85), seuraavasti:

2 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä
(*poist.*)kuuta 1991.

4.

Laki**ammattillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista 3 päivänä kesäkuuta 1983 annettuun lakiin (498/83) uusi 7 b § seuraavasti:

7 b §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä
(*poist.*)kuuta 1991.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Alm-gren, von Bell, Gustafsson, Haavisto, Hacklin,

Holvitie, Jääskeläinen, Renko, Ryytänen, Sil-lanpää, Tykkyläinen ja Uosukainen sekä vara-jäsen Jokinen.
